

**Regiebureau
Plattelandsontwikkelings-
programma**

Behandeld door
C. Vromans

Datum
20 november 2020
19 november
2020

Kenmerk
RBPOP

aanbiedingsnotitie

Overleg en datum	CvT 4 december 2020
Titel	Stand van zaken POP3 algemeen
Agendapunt	4.1
Bijlage	1 (Waterrapportage, overzichtstabel)
Doel	Ter informatie / bespreking
Eigenaar	Carlo Vromans, Regiebureau POP

Inhoud

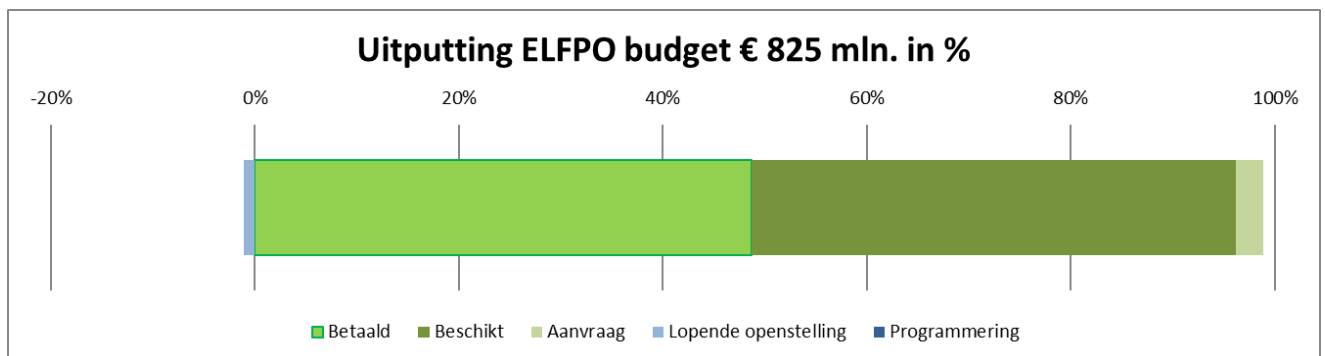
In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van de voortgang van het programma POP3 in 2020. Er wordt met name in gegaan op:

1. Algemene voortgang POP3 en advisering door werkgroep Financiën;
2. Analyse voortgang openstellingen;
3. Voortgang Wateropgave.

1. Algemene voortgang POP3 en advisering door werkgroep Financiën

Het Comité van Toezicht (CvT) wordt periodiek op de hoogte gesteld over de financiële voortgang van het POP3. In deze notitie wordt de voortgang gepresenteerd op basis van de bevindingen van de werkgroep Financiën. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van provincies, BIJ12, RVO.nl, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en het Regiebureau POP.

Het budget waarop deze rapportage is gebaseerd is het huidige budget (ELFPO: € 825 mln.) van het programma. Het budget zal worden uitgebreid (POP3+) vanwege een overheveling vanuit Pijler 1 (€ 71,5 mln) en budget vanuit de transitieperiode en mogelijk het Herstelfonds (2021 en 2022). Deze aanpassingen zijn in deze rapportage dus nog niet meegenomen.

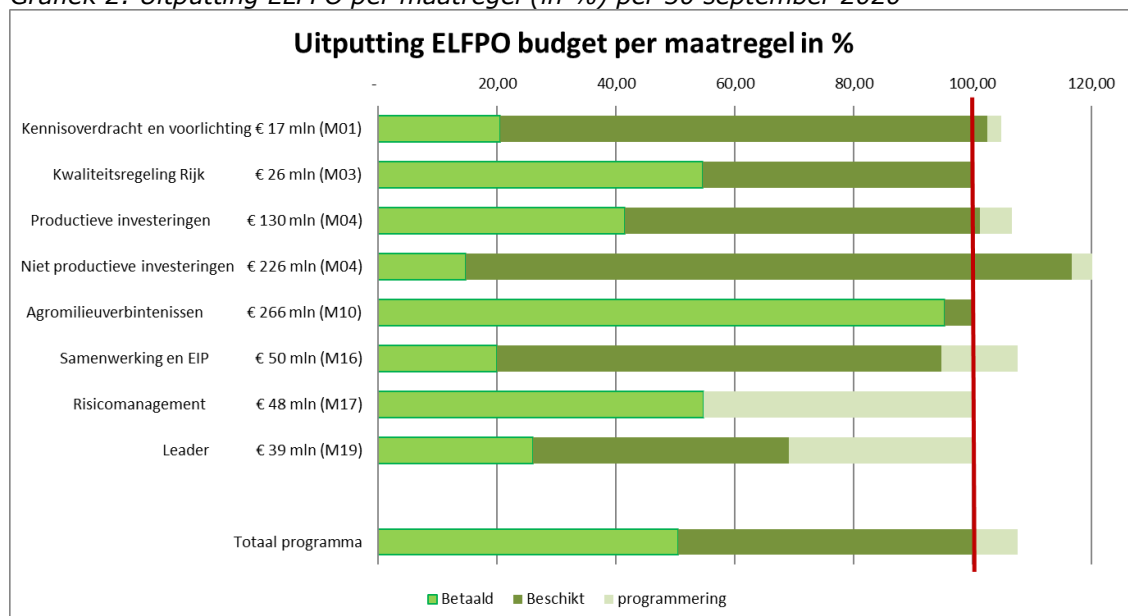
Grafiek 1: Stand van zaken per september 2020 (NB: dit zijn de meest recente data die beschikbaar zijn. Medio december zullen nieuwe data beschikbaar komen).

Per 30 september 2020 is de stand van zaken als volgt:

- De jaartranches van 2014 t/m 2017 bedragen totaal € 411 mln. Per 30 juni was een bedrag van ruim € 421,4 mln. ELFPO-middelen gedeclareerd. Inclusief het derde kwartaal (t/m 15 oktober) zal totaal € 439,1 mln. gedeclareerd zijn. Hiermee is de N+3 doelstelling voor eind 2020 ruimschoots behaald.
- Daarnaast is er voor € 426,8 mln beschikbaar (voor dit bedrag zijn subsidieverplichtingen aangegaan) en er was op 30 september nog voor € 32 mln aan aanvragen (niet grondgebonden projecten) in behandeling. Indien de nog in behandeling zijnde aanvragen volledig toegekend worden is er dus voor 458,8 mln aan verplichtingen aangegaan.
- Met betrekking tot LEADER is er nog altijd een risico dat de ELFPO middelen niet tijdig uitgeput zijn, met decommitering als gevolg. De transitieperiode van 2 jaar geeft extra tijd voor uitputting. Omdat er daarnaast echter extra budget beschikbaar komt moeten er meer projecten verplicht gaan worden. Op dit moment is onzeker of er sprake zal zijn van voldoende absorptie capaciteit.

In de volgende grafiek is per maatregel aangegeven welk deel van het beschikbare ELFPO budget is gedeclareerd, welk deel is verplicht en welke deel beschikbaar is voor lopende aanvragen en nog geplande openstellingen (dit laatste ten behoeve van Brede weersverzekering, JoLa en Leader)

Grafiek 2: Uitputting ELFPO per maatregel (in %) per 30 september 2020 *

* Meest recente beschikbare data; budget exclusief budget Technische bijstand

** Risicomanagement, Jonge Landbouwers en LEADER worden ook in 2020 opengesteld. Bij risicomanagement: uitputting zal per 31 december 2020 circa 100% bedragen (uitbetalingen vinden in 3^e kwartaal plaats)

a. Programmering

Op advies van de werkgroep Financiën is eerder besloten om in 2019 de laatste openstellingen voor niet grondgebonden maatregelen te doen, met uitzondering van de maatregelen brede weersverzekering, de regeling jonge landbouwers en LEADER. Vanwege de grote druk op de uitvoeringsorganisaties hebben provincies en het ministerie besloten om de openstellingsperiode toch te verlengen. In de loop van 2020 zijn vrijwel alle dossiers niet grond gebonden (provincies) afgehandeld.

Om de risico's van decommitting door onder meer vrijval van aangegane verplichtingen te verminderen, hebben provincies overgeprogrammeerd. Op dit moment is op de maatregelen Kennisoverdracht en Niet productieve investeringen sprake van overprogramming en in mindere mate op de maatregelen productieve investeringen en samenwerking / EIP (zie ook

grafiek 2). Pas na volledige afhandeling van de laatste openstellingen zal duidelijk zijn voor welk bedrag extra verplicht (overgeprogrammeerd) is.

b. Tijdig declareren

Voor het bereiken van de N+3 doelstelling is het belangrijk dat subsidieontvangers tijdig declareren en het betaalorgaan snel, maar in ieder geval binnen vastgestelde termijnen, tot uitbetaling over kan gaan. De provincies, LNV en RVO zullen zich moeten blijven inspannen om de subsidieontvangers te stimuleren tijdig kwalitatief goede declaraties in te dienen. De landelijke discussie over "stikstof" (PAS) en de "PFAS" heeft de uitvoering van het POP3 beperkt geraakt. De uitbraak van Covid-19 dit voorjaar heeft wel tot vertraging in de uitvoering van projecten geleid, waardoor declaraties op met name het onderdeel Niet productieve investeringen (NPI) achtergebleven is bij de verwachting. Met het oog daarop is er medio november 2020 een voorstel tot verschuiving van middelen van het onderdeel NPI naar het onderdeel ANLb bij de Commissie ingediend. De werkgroep Financiën monitort periodiek de voortgang van de uitputting en zal een advies geven over de voortgang indien de cijfers daar aanleiding toe geven.

c. Leader

Voor LEADER geldt vanuit de Commissie een verplichte inzet van middelen (5% van het toegewezen budget). Deze middelen mogen niet op andere maatregelen ingezet worden. Deze 5% grens is iets verlaagd in verband met het eerder niet behaald zijn van de prestatiereserve LEADER. Indien de verplichte inzet niet wordt gehaald (er wordt minder dan het verplichte bedrag gedeclareerd) dan vervallen de betreffende ELFPO-middelen (decommitting). De uitputting van het LEADER budget is nog steeds zorgelijk (zie grafiek 2). 30% van het budget was op 30 september j.l. nog niet verplicht.

Er zijn grote verschillen in de voortgang tussen de verschillende LEADERgroepen. De werkgroep LEADER heeft - ter voorbereiding van de besluitvorming over de inzet van extra middelen in de transitieperiode (5% van het toegevoegde budget) - geadviseerd om alleen de LEADER groepen waar het budget 31 december 2020 voor minimaal 95% is verplicht of projectaanvragen voor in behandeling zijn extra budget toe te kennen. De overige groepen krijgen dankzij de transitieperiode extra tijd om het bestaande budget te benutten, mits het behalen van de N+3 doelstelling daardoor niet in gevaar gaat komen.

De eerder genoemde afspraak is gemaakt toen er sprake was van een overgangperiode tussen POP3 en het NSP van 1 jaar. Inmiddels is gebleken dat de transitie periode 2 jaar gaat beslaan, waarmee ook het budget voor de overgangperiode aanzienlijk hoger is dan oorspronkelijk gedacht. Het extra budget voor LEADER voor 2021 en 2022 zal circa 9 miljoen euro (inclusief nationale cofinanciering) bedragen. Het is de vraag of de leadergroepen die voldoen aan het hiervoor genoemde '95% criterium' voldoende absorptievermogen hebben

om een dergelijk bedrag in de komende jaren daadwerkelijk te committeren en uit te geven. In de verdere voorbereiding op de transitie zullen de mogelijkheden en onmogelijkheden geïnventariseerd worden.

d. Budgetschuif naar ANLb

Op advies van de werkgroep Financiën hebben de provincies een budgetschuif tussen niet grond gebonden (niet productieve investeringen) en grond gebonden (ANLb) voorbereid. De actie vergroot de kansen om de inhoudelijke en financiële doelstellingen in komende jaren te halen, zeker nu er mogelijk vertraging ontstaat in de uitvoering van projecten (vanwege Covid-19). Het voorstel is inmiddels bij de Europese Commissie ingediend. In het voorstel aanpassingen POP (agendapunt 4) wordt u over de aanpassingen verder geïnformeerd.

2. Analyse voortgang openstellingen

Tabel 1: Overzicht opbouw dossiers over de maatregelen per 30 september 2020.

Overzicht opbouw dossiers over de maatregelen per 30 september 2020.

Maatregel	Niet		In			Afgerond
	Ontvangen	ontvankelijk	Toegewezen	behandeling	Afgewezen	
Kennisoverdracht en voorlichting (M01)	242	12	122	1	107	8
Kwaliteitsregeling Rijk (M3)	1.828	31	1.796	-	1	
Productieve investeringen (M04)	6.691	334	3.994	136	2.227	1.122
Niet productieve investeringen (M04)	405	19	275	6	105	30
Samenwerking en EIP (M16)	615	44	309	7	255	25
Leader (M19)	664	80	407	56	121	66
Totaal	10.445	520	6.903	206	2.816	1.251
		5%	66%	2%	27%	18%

Op 30 september zijn 468 van de 480 openstellingen niet grondgebonden afgerond. De beschikbare budgetten bij de maatregelen 1 (Kennis) en 4 (fysieke investeringen) zijn onvoldoende gebleken om alle ingediende goede projectvoorstellen te honoreren.

3. Voortgang Wateropgave

De wateropgave is een belangrijk bestuurlijk aandachtspunt vanwege de afspraken gemaakt tussen Rijk (ministerie I&M en LNV), provincies, waterschappen en LTO. De adviesgroep Water rapporteert aan het CVT en adviseert over het oplossen van mogelijke knelpunten in de voortgang. Vanwege de bestuurlijke afspraken is de opgave groter dan de maatregelen binnen het POP3. De overige middelen worden met provinciale of regionale maatregelen beschikbaar gesteld.

Voor het inzicht wordt aan het CVT de waterrapportage van september 2020 aangeboden (bijlage 1), waarin de voortgang per 1 april 2020 zichtbaar is.

De waterrapportage is vooral bedoeld om een goed beeld te geven van de voortgang van de projecten gekoppeld aan de EU-middelen voor internationale doelen (€ 100 mln.) en de nationale contra financiering van eveneens € 100 mln.

Conclusies over inzet middelen € 100 mln (internationale doelen) en contrafinanciering

1. De EU-middelen (€ 100 mln.) zijn inmiddels volledig verplicht of betaald. Vanwege mogelijke onderuitputting hebben provincies besloten een deel van het bedrag over te programmeren (ongeveer 4%).
2. De inzet van de nationale middelen t.b.v. vermindering uit- en afspoeling nutriënten (contrafinanciering) verloopt voorspoedig. Het bedrag van contrafinanciering is evenals de EU-middelen ruimschoots toebedeeld aan projecten (ruim € 120 mln.). Hiervan is ruim 87% (€ 104 mln.) gekoppeld aan projecten welke in uitvoering of afgerond zijn. Het resterende bedrag betreft projecten, welke in voorbereiding zijn. Alle landsdelen hebben voldoende budget als contrafinanciering gereserveerd, wel zijn er nog enkele waterschappen waar onvoldoende zichtbaar is, welke projecten er gefinancierd worden met nationale middelen. zodat bij volledige invulling van deze afspraak het bedrag van € 100 mln. ruimschoots wordt gehaald.
3. In totaal zijn 720 waterprojecten gekoppeld aan dit programma, waarvan ruim 80% een bijdrage levert aan de waterkwaliteit (waaronder vermindering van emissie nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen).

4. Aanpak aanbevelingen evaluaties 2019

De werkgroep monitoring en evaluatie is in het vorige CvT gevraagd om te komen met een plan om een goede ex post evaluatie te borgen.

In 2019 is een eerste tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Omdat deze te kort op de feitelijke start van het programma plaatsvond had deze slechts een kwalitatief karakter. Daarnaast heeft de Europese Commissie zich uitgesproken over de ontoereikendheid van huidige evaluatie aanpak voor de eindevaluatie. Tevens is er geconstateerd dat tussentijdse evaluatie vooral kwalitatief was en het programma inmiddels zover gevorderd is dat ook meer kwantitatieve analyse op impact programma mogelijk is en overwogen kan worden. Op dit moment moet er voor de transitieperiode ook gekeken worden welke aanpassingen er op het vlak van monitoring en evaluatie nodig zijn en zijn de voorbereidingen voor de ex-ante evaluatie van het NSP in gang gezet. Al met al verschillende ontwikkelingen waarvan het goed is die in samenhang te bezien en te betrekken bij de eindevaluatie.

In de werkgroep monitoring en evaluatie is een plan van aanpak opgesteld dat tot doel heeft om inzicht te krijgen in de voortgang van POP3 met betrekking tot het behalen van de

streefwaardes en indicatoren. Nadat dit inzicht is verkregen wordt opdracht verstrekt voor het aanpassen van het handboek Monitoring en Evaluatie. Ook moet na uitwerking van het plan van aanpak blijken wat er met betrekking tot een extra tussenevaluatie nodig is. Dit plan van aanpak is als bijlage meegestuurd (bijlage 4.2 bij de stukken voor het CvT).

Daarnaast zal bij de uitvoering voorstel komen om in het proces en in het vastleggen van data aanvullingen op te nemen in het handboek Monitoring en Evaluatie (laatst vastgesteld in december 2015). Hiermee wordt geborgd dat beschikbare data veiliggesteld wordt voor de uitvoering van de ex post evaluatie. De werkgroep streeft naar een aanpassing van het handboek in het eerste kwartaal van 2021.

#####